

Dámy a pánové, vážení hosté.

Sešli jsme se, abychom si připomněli více než dva tisíce Plzeňanů a Plzeňanek i miliony dalších lidí; Židů a Romů, povražděných během rasově motivované genocidy za druhé světové války.

Jsem původní profesí učitel zeměpisu. A tak bych rád dnes řekl pár slov o geografii války, geografii genocidy i geografii naděje.

Nedávno jsem četl povídku Ladislava Fukse Kchonyho cesta do světa. Malý chlapec se s rodiči chystá opustit antisemitskou druhou republiku a ukazuje kamarádovi svůj cestovní plán.

„Tatínek, maminka a já vocud' pojedeme. Sednem na vlak a pojedem. Do světa. Tadyhle mám sešit stanic a měst, kudy pojedem, a taky jsou tady napsaná místa, kde se zastavíme. A tadykle mám ještě jeden sešit, kam píšu památky, které poznáme, vidíš, že už je plnej. Víš, co je to pás a vízum, že jo. Tak my ten pás a vízum budeme mít za půl dne.“

Kchony se do Paříže ani do Palestiny nepodíval. V jímavých archivních materiálech nacházíme stovky žádostí o pas z přelomu třicátých a čtyřicátých let. A taky víme, že žadatelům se až na výjimky vycestovat nepovedlo.

Plzeň ostatně byla prvním velkým městem v protektorátu, jejíž židovští obyvatelé byli v lednu 1942 deportováni. Nejprve do Terezína a skoro polovina pak velmi brzy dál na východ, do dodnes nepřiliš známých míst, a tam zavražděna měsíce před začátkem fungování tábora Auschwitz Birkenau.

Lékař Arnošt Polesi, jeho žena Františka a dcera Hanička nevěděli, kde jsou Baranoviči, městečko v Bělorusku.

Albína Körperová a její synové Ludvík a Jirka z Kollárovy ulice neznali Malý Trostinec nedaleko Minsku.

Hedvika a Ota Steinovi z Husovy ulice a jejich děti Hanka a Jirka zcela jistě netušili, že v Estonsku existuje stanice Raasiku a nedaleko od ní písčité planina Kalevi Liiva.

A paní Jarmila Lodlová z Tymákovy, která posílala své kamarádce Hance Fantové deportované do východního Polska čtvrt kila cukru svařeného v karamel, do té doby neměla ponětí o nějaké Izbici.

Podobně nejspíš většina z nás před rokem jen matně tušila, kde přesně leží Charkov nebo Mariupol, a nevěděla, že existuje Buča, Irpiň nebo Bachmut.

Vedle geografie temnoty je ale i geografie naděje. Ta ale vyžaduje laskavé a dobré lidi, kteří tu naději nesou, kteří se neobrátní k lidem v nouzi zády.

Takové jako Marie Schmolková a další dobrovolníci, kteří organizovali kindertransporty; takové jako Raoul Wallenberg, švédský diplomat, který desetitisícům maďarských židů vydal pasy, a taky statisíce obyvatel Česka, kteří od jara loňského roku pomáhají válečným uprchlíkům.

Nedokážeme jako jednotlivci změnit velké dějiny. Ale je v našich silách měnit mapy nenávisti. Připomínat si památku obětí, nebýt lhostejný vůči bezpráví, postavit se kvůli a pomáhat.

Nenechme zlo psát naše vnitřní mapy.

Děkuji za pozornost.